

การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

The Guideline Development of Academic Administration in Learning Process Development for School in
Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization

สกุลรัตน์ นาคบุญตัน¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชัย จิตรนันท์²
Sakulrut Nakboontun¹ Asst. Prof. Dr. Thatchai Chittranun²

บทคัดย่อ

การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 320 คน ได้มาโดยเทคนิคการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ระยะเวลาที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา เครื่องมือที่ใช้คือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์หลักสูตร 2) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ 3) การจัดการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล ผลการพัฒนาแนวทางพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The purposes of this research were: to study the current state, the desirable state, and the modified priority needs state of academic administration in learning process development and to study the guideline for the development of academic administration in learning process development for school in Nakhon Ratchasima Provincial Administrative Organization. The first phase was studying of the current state, the desirable state, and the modified

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา การบริหารงานวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

¹การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹Master of Education Program in Educational Administration and Development Mahasarakham University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²Course teacher in Master of Education Program in Educational Administration Department, Faculty of Education Mahasarakham University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สกุลรัตน์ นาคบุญตัน, sakulrutnakboontun@gmail.com

รับเมื่อ 23 เมษายน 2564 แก้ไข 11 มิถุนายน 2564 ตอปรับ 17 มิถุนายน 2564

priority needs state of academic administration in learning process development. The sample were 320 people who were the administrators, the teachers; selected by Stratified Random Sampling method. The research instrument was the questionnaires. The second phase was the studying the guideline for the development of academic administration in learning process development. In this phase, were interviewed 5 of educational experts. The research instrument was suitability and possibility's evaluation form. The statistic used in data analysis were percentage, mean and standard deviation.

The results are as follow:

1. the current state of academic administration in learning process development was at moderate level in overall. The desirable state of academic administration in learning process development was at a high level in overall.

2. the result of the guideline for the development of academic administration in learning process development, which including 4 elements 1) curriculum analysis, 2) planning of learning management, 3) learning management, 4) measurement and evaluation. The results of the guideline development were suitability at a very high level and the possibility was at the high level.

Keywords: The guideline development, Academic administration, Learning process development

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้ มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก ศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัด ในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาการพัฒนา ศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดงานและการพัฒนาประเทศเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 หน้า 1) และปรัชญาการศึกษาไทยได้ยึดตามแนวคิดที่ว่า “การศึกษาคือชีวิต” (Education is Life) โดยมีความเชื่อว่า “ชีวิตต้องมีการเรียนรู้” ต้องพัฒนาทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและประสบการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและ เศรษฐศาสตร์อย่างสมดุล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยมุ่งพัฒนาชีวิตให้ เป็น “มนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557, หน้า 4) ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของชาติที่ว่า การจัดการ การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้มีการกระจาย อำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหาร

ทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงเพื่อให้เกิดประสิทธิผลโดยเป็นความสามารถของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่ทำงานร่วมกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 14) จากการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 การบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นการบริหารงานที่สำคัญและเป็นหัวใจต่อการปฏิรูปการศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่เกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของการศึกษา วิธีการจัดการหรือบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นทั้งนักบริหารและนักวิชาการ ดังนั้นงานบริหารสถานศึกษาภายหลังการปฏิรูปการศึกษาจึงมี 4 ด้าน คือ วิชาการ งบประมาณ งานบริหารบุคคล และบริหารทั่วไป โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนงานอื่น ๆ นั้น แม้ว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมาโดยเป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สถิตชัย วรานนท์วินิช, 2553, หน้า 144 – 145)

การบริหารงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญของการบริหารสถานศึกษาเนื่องจากเป็นจุดกำหนดทิศทางความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน ความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการนั้นสามารถสะท้อนได้จากผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ ความเข้าใจและให้ศรัทธาร่วมมือในการดำเนินงานตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินผลการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการตามขอบข่ายงานวิชาการ ดังนี้ การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29 – 51)

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นหนึ่งในขอบข่ายของงานวิชาการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ถือเป็นการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิธีการเรียนการสอนของผู้เรียนและวิธีการสอนของครู การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดและเชื่อว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่ไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนา สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์วิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557, หน้า 9) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน

ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมสื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นผู้บริหารและครูต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้จัดการศึกษาเพื่อเป็นการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนโดยมีสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้ดูแลด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 58 แห่ง ปัจจุบันยังพบปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้คุณภาพของผู้เรียน ดังนี้ การพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรที่ยังไม่ทั่วถึง ขาดการสนับสนุนให้บุคลากรได้รับความรู้ในการพัฒนาการจัดการศึกษา ขาดการนิเทศการจัดการศึกษาและขาดอุปกรณ์การเรียนการสอนที่เพียงพอ ที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้เห็นความสำคัญของปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยมีการกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาและให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อให้การศึกษามีทิศทางที่ชัดเจน มีการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีกระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและสนับสนุนให้สถานศึกษามีรูปแบบการศึกษาที่หลากหลายตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละบุคคล อีกทั้งมีการจัดทำโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนที่สูงขึ้น

ถึงแม้ว่าผู้บริหารจะให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษาเพียงใดก็ตามยังพบว่าสถานศึกษาแต่ละแห่งยังมีปัญหาในด้านการบริหารที่แตกต่างกันไปตามบริบทของสถานศึกษาแต่ปัญหาที่เป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการบริหารงานวิชาการคือเรื่องคุณภาพของผู้เรียน โดยจากการศึกษาผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2562 ของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาพบว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำเมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ปัญหาที่พบเกี่ยวกับเรื่องคุณภาพผู้เรียนต่ำเป็นปัญหาอันเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร ขาดการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขาดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพียงพอ ขาดการวัดและประเมินผลที่ตรงกับตัวชี้วัดและตรงตามสภาพจริง ขาดการนิเทศที่ติดตามประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

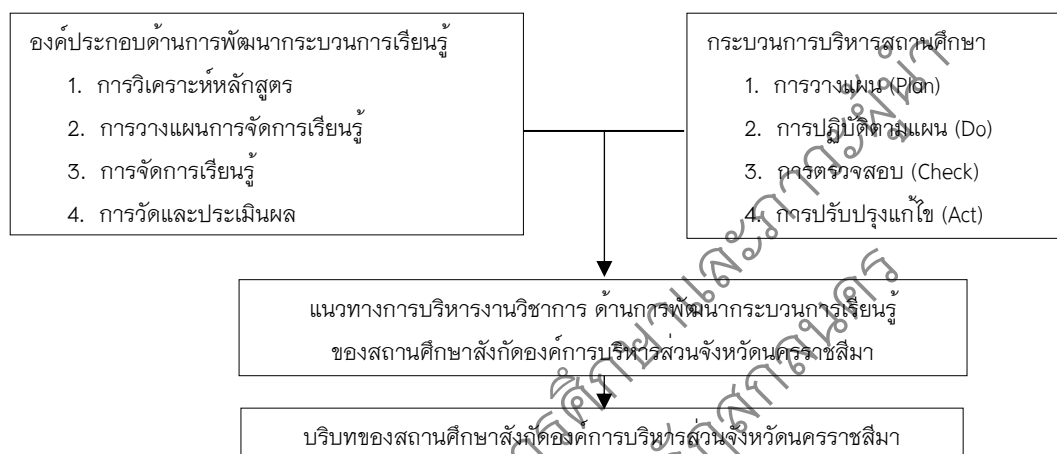
คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างไร
2. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 58 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 1,710 คน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 58 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 1,768 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2563 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 308 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 320 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบกับตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (1970, pp. 607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 35) ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือจัดส่งโดยการไปแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และส่งคืนทางไปรษณีย์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation, S.D) และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified (Modified Priority Needs Index)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และและความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมระดับปานกลาง

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อของ สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการวิเคราะห์หลักสูตร ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา ตามความต้องการจำเป็นที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะ ดังนี้

2.1 ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร ได้แก่ 1. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวิเคราะห์หลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. ประชุม จัดอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรและนำ หลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้อง 3. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความหลากหลายตรงตามสภาพพื้นฐานความต้องการของ ผู้เรียน 4. มีการกำหนดรายวิชาและสัดส่วนเวลาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม 5. สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนา ประยุกต์หลักสูตรตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีการศึกษา

2.2 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1. สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจง อบรม สัมมนาและพัฒนาครูให้ สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย 2. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมีองค์ประกอบ ด้านความรู้ กระบวนการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 3. มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจนตรงตามหลักวิชาและที่หลักสูตรกำหนด 4. สถานศึกษาประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการวัดและประเมินผล 5. ปรับปรุงและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ อย่าง ต่อเนื่อง

2.3 ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1. สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ 2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย 3. จัดบรรยายภาคและ สภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 4. มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และตัวชี้วัด 5. มีวิจัยในชั้นเรียนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา/เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ 6. นิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้/ เยี่ยมชั้นเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2.4 ด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ 1. สถานศึกษาวางแผนจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา 2. การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 3. มีการวัดและประเมินผลโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามสภาพจริง 4. มีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมชัดเจนเป็นรูปธรรม 5. นำผลการวัดและประเมินผลไปปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน 6. ปรับปรุง พัฒนาระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การประเมินแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$) และมีความเป็นไปได้ของแนวทางอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.47$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่าสภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-Based Curriculum) มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นเป้าหมายสำคัญสำหรับพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน และปลูกฝังสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ควบคู่กันไปในการจัดการเรียนรู้อย่างสมดุล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2557, หน้า 9) ซึ่งจะสอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ อภิวัฒนวรรณ (2559, หน้า 121 – 129) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความรู้ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 3 – 29) ดังนั้น สถานศึกษาผู้บริหารและครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจตั้งเป้าหมาย ในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการบริหารงานวิชาการทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เรียงลำดับจากความต้องการมากไปหาความต้องการน้อย ได้แก่ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการวิเคราะห์หลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารและครูต้องการที่ได้รับการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีกระบวนการที่ความหลากหลายสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด มีการตรวจสอบประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึง มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิค การสอน สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 20 - 21) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ภารตี อนันต์นาวิ (2551, หน้า 282) ที่ว่าการพัฒนากระบวนการเรียนรู้คือการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ผีกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประสบการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาและจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบ กัลยาณมิตร

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา คือ 1. ด้านการวิเคราะห์หลักสูตร โดย 1) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ประชุม จัดอบรมครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้อย่างถูกต้อง 3) จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่มีความหลากหลายตรงตามสภาพพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียน 4) มีการกำหนดรายวิชาและสัดส่วนเวลาสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและ 5) สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาประยุกต์หลักสูตรตามความเหมาะสมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีการศึกษา 2. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้ โดย 1) สถานศึกษาจัดประชุมชี้แจง อบรม สัมมนาและพัฒนาครูให้สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย 2) ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายมีองค์ประกอบด้านความรู้ กระบวนการที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 3) มีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ครบถ้วน ถูกต้อง ชัดเจนตรงตามหลักวิชาและที่หลักสูตรกำหนด 4) สถานศึกษาประเมินผลหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียน การออกแบบการวัดและประเมินผล และ 5) ปรับปรุงและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3. ด้านการจัดการเรียนรู้ โดย 1) สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย 3) จัดบรรยายภาคและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์และตัวชี้วัด 5) มีวิจัยในชั้นเรียนเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ และ 6) นิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้/เยี่ยมชั้นเรียนอย่างน้อย ปีละ 1 ครั้งเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 4. ด้านการวัดและประเมินผล โดย 1) สถานศึกษาวางแผนจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา 2) การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ มาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด 3) มีการวัดและประเมินผลโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลายตามสภาพจริง 4) มีการกำหนดเกณฑ์ การวัดและประเมินผลที่เหมาะสมชัดเจนเป็นรูปธรรม 5) นำผลการวัดและประเมินผลไปปรับปรุงกิจกรรมการเรียน การสอนและพัฒนาผู้เรียน และ 6) ปรับปรุง พัฒนาระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาตระหนักและเห็นความสำคัญตลอดจนดำเนินการติดตามตรวจสอบให้ดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้มีความต้องการสูงสุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีการวางแผนการดำเนินงาน กำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาและเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป

1.3 ผู้บริหารควรศึกษาแนวให้เข้าใจและตระหนักถึงประโยชน์และความสำคัญและควรดำเนินการให้ครบทุกขั้นตอนแต่ควรมีการปรับกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับบริบท

1.4 ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจแนวก่อนนำไปใช้และควรตระหนักให้มีความร่วมมืออย่างเต็มความสามารถในการปฏิบัติตามแนวทางเพื่อให้การบริหารงานวิชาการ ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *หลักการวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มนตรี.

มณีนรัตน์ อภิวฒนวรรณ. (2559). *การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สถิตชัย วรรณท้วนิช. (2553). *ผู้บริหารและการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจริญ ดิมนังค.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติ*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2557).

แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ:

บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร